

Nedėldienio Skaitymas.

NEDĖLINIS LAIKRAŠTIS.

Apmokėsnis: su prisiuntimu metams 2 rub.
pusmečiui 1 rub.
be prisiuntimo metams 1 rub. 40 kap.
pusmečiui 70 kap.

Rėdaktija Kaune.

REDAKTORIUS IR LEIDĖJAS

kunigas pralotas Antanas Karosas.

◀♦♦ Už atskirą numerį 4 kap. ♦♦▶

Už apgarsinimus imama nuo eilutės arba jos vietos ant paskutinio puslapjo 20 kap.

№ 41.

Kaunas. 26 rugsėjo (9 spalio) mėn. 1906 m.

Pirmi metai.

Nuo Redakcijos

Kaikuriems mūsų skaitytojams, išsirašiusiems „Nedėldienio Skaitymą“ lig I Rugsėjo ir lig I Spalio mėnesio, pranešame, jog metas atnaujinti prenumeratą.

Katalikiškųjų parapijinių mokyklų steigimas.

Ponas K. D. D-rė „Šaltinyje“ (sk. n-rį 24 š. m.) pažudino labai svarbų bažnytinių mokyklų klausimą. Išrodęs jų reikalingumą ir naudingumą garbus rašytojas sako toliau taip: „Katalikų parapijos, kaip vyresnybės užtvirtintos įstaigos ir pripažintos ištikimomis, nemažiau turi teisių prie mokyklų įkurimo už valščius, ukiškas ir labdariškas draugijas. Tą nuomonę patvirtina taipogi neseniai išleistas buvusiojo vidaus dalykų ministerio Durnovo įsakymas gubernijų ir apskričių vyresnybėms; *netrukdyti katalikiškajai kunigijai steigimo prie bažnyčių labdariškų draugijų, vaikams prieglaudų ir parapijinių mokyklų* Birževyja Viedomosti, № 46, II laida 1906 m.). Todėl užbaigia autorius savo straipsnį šiais žodžiais: „Reikia tikėtis, jog su lygiu stropumu ims dabar mūsų dvasiškiėji vadovai raginti žmones prie įkurimo kiekvienoje parapijoje bažnytinių mokyklų“.

Kad tos bažnytinės, arba tikriau sakant *katalikiškos parapijinės* mokyklos mūsų dvasiškiems vadovams labai rupi, apie tai vargiai kas gali abejoti. Gerų norų pas mūsų klebonus ir jų parapijonus be abejo netruksta. Visiems jiems būtų malonu turėti savąją parapijinę mokyklą. Bet kaip ją steigti? Nuo kuo pradėti? Kur kreipties, norint gauti tam tikrą valdžios leidimą?... Ant tų visų klausimų nerandame ant nelaimės „Šaltinyje“ neįjokio atsakymo. Tatai tariames busiant neprošalį paaiškinus čia bent keliais žodžiais tą taip svarbų dalyką.

Pagal ikšiol veikiančiųjų pas mus įstatymų visos pradedamosios mokyklos skaitosi globoje „Liaudies mokyklų Direkcijos“ (Direkcija narodnych učilišč). Be jos žinios negalima tuotarpu mūsų krašte steigti neįjokiu pradedamųjų mokyklų. Norint tat kur nors prie bažnyčios įkurti parapijinę mokyklėlę, paduoti reikia tam tikras prašymas vietinei liaudies mokyklų Direkcijai. Prašyme reikia nurodyti: kas steigia mokyklą, kam ji paskirta, berniukams, ar mergaitėms,

koki bus jos programa, ar yra atsakas mokyklai butas, ant kiek maž daug mokinių ji rengiama ir t.t.

Gavus tokį prašymą, Direkcija pagal neprašalintų dar ikšiol senovinių biurokatiškų parėdymų turės daryti iš savo pusės tam tikrą tyrinėjimą, ar mokyklos įsteigėjas yr „ištikimas“, ar mokykla toje vietoje yra butinai reikalinga, ar paskirtas jai butas atsako savo tikslui ir higijėnos reikalavimams ir t.t.

Surankiojus šias žinias, Direkcija praneša savo nuomonę apie reikalingumą ar nereikalingumą naujos mokyklos „Mokslu apskričio Globėjui“ (Popiečitelui). Sis atiduoda visą tą pranešimą su pridurtais dokumentais į taip vadinomąją „Globėjo tarybą“ (Popiečiteliskij soviet), kuri ir nutaria galutinai, ar leisti įkurti naują mokyklą, ar ne?

Tokiu budu, gauti pas mus leidimas naujai mokyklai įrengti, nėra lengvas daktas. Čia reikia daug rašymo, daug prašymo, daug baladonės, o ypač daug laiko. Ikšiol, kiek žinome parapijinių mokyklų įsteigimu rupinas nemaž klebonų, kaip antai: Kauno šv. Kryžiaus, Švieksnos, Šilavo, Panevežio ir k. Nekurie jau bus metai kaip yra padavę tam tikrus prašymus Kauno Liaudės mokyklų Direkcijai. Bet leidimo ikšiol vis da nesusilaukė. Visa kaltė už tą darbo trukdymą krinta ant Vilniaus Mokslu apskričio valdybės, nes Kauno gubernatorius parapijinių mokyklėlių įkurimui nėra priešingas. Tai aišku iš to, jog jis leido įkurti Kaune naują „Lietuvių apšvietimo Draugiją „Saulė“, kurios įstatymus ras skaitytojai šėkančiame „Ned. Skaitymo“ numeryje.

Tų įstatymų pirmasis punktus skamba taip: „Draugijos tikslas—platinti apšvietimą tarp lietuvų Kauno gubernijos. Pasiekimui šio tikslo draugija, a) stengias įtaisyti pradedamasias ir kitokias mokyklas, b) taiso nedėldienio mokyklas ir liaudies skaitymus; c) steigia liaudies biblijotekas skaityklas ir t. p. apšvietimo įstaigas“.

Kaip matote, skaitytojai, Kauniškė „Saulė“ galės rupinties mokyklų įsteigimu netiktai pačiame Kaune, bet ir visoj Kauno gubernijoje.

Todėl kas norėtų įkurti parapijinę mokyklėlę, o nežinotų kaip tą darbą atlikti, geriausiai padarys, įsirašydamas į „Saulės“ sąnarius, ir pėrstatydamas „Saulės“ valdybai savo užmanymą. Tapęs „Saulės“ sąnariu, jis gaus ir prašymų formą ir išdirbtą programą ir kitokius reikalingus tame dalyke patarimus. Be to „Saulės“ valdyba galės atlikti visus valdžios įstatymais prie mokyklų steigimo reikalaujamus formaliskumus ir tokiu budu žymiai palengvinti naujų mokyklų įkurimo darbą.

Kam tatai rupi bažnytinės, parapijinės, ar kitokios rh

šies pradedamosios mokyklos, tegu pasiskubina įsirašyti į „Saulės“ sąnarius. Nes juo bus daugiau toje draugijoje, sąnarių, juo daugiau naudos galės ji atnešti Kauno gub. lietuviams, ne tik naujas mokyklas kur reikiant įkurdama, bet ir jau įkurtašias palaikydama, šelpdama ir tobulindama.

Druskius.

Atsišaukimas į visuomenę.

Kauno gimnazijoje ši rudenį įvestas tapo lietuviškos kalbos išguldymas. Užsirašė 32 mokytinių. Jie visi padalinti tapo į tris skyrius: 1) į visai nemokančius lietuviškai 2) į bent kiek suprantančius ir 3) į mokančius gerai lietuviškai kalbėti. Visuose skyriuose bus po 2 lekciji, iš viso 6 lekcijos per savaitę. Mokytoju paskirtas tapo ponas Tomas **Žilinskis**, buvusysis Veiverių seminarijos mokytojas, gerai žinomas mūsų veikėjas. Jo išgulgymai be abejo atneš nemažą naudą mūsų jaunuomenėi, besimokinančiai Kauno gimnazijoj.

Bet kadangi kaip Vilniuj taip ir Kaune lietuviškos kalbos mokytojas tam tikros algos *kol kas negavim*, o iš antros pusės lietuviai mokytiniai neturtingi ir jų neperdaug, taip jog jiems patiems apmokėti mokytoją būtų persunku, — todėl pasitikėdami, kad Lietuvoje nestinga užjaučiančių lietuviškos kalbos įvedimui ir palaikymui Kauno mokyklose, kviečiame šiuomi visus geros valios mūsų tautiečius sumesti po kiek kas galės apmokėjimui lietuviškos kalbos mokytojo Kauno gimnazijoj. Aukais priima: kun. Kazimieras **Pronckietis**, Kauno gimnazijos kapelionas ir „Nedėl. Skaitymo“ Redakcija. Meldžiame ir kitus laikraščius pranešti apie tai saviems skaitytojams.

KUR GI YRA DIEVAS?

Toks klausimas labai išrodo keistu geram katalikui, kurs šviesoje proto sušelpo tikėjimu aiškiai mato, jog „arti yra Dievas“, jog „Dieve mūsų kvėpuojame ir krutame“, jog mės Jame esame „kaip šakelės vynmedyje“, kurios gyvena jo sultimis, jog be žinios mūsų dangiškojo Tėvo „ne nukrenta nė vienas mūsų plaukas“. „nepragaišta nė mažulėlis žvirblelis“... Kaip gi ir man nesmagu pradėti išrodynėjimus apie Dievo būti, kuris čia pat yra... Skaito visas mintis mūsų, seka paskui kiekvieną širdies mūsų sujudėjimą, žiuri ir skaito, ką dabar rašo ranka mano... — Užtat gi visupirmu turiu atjduoti garbę Visuresančiam Viešpačiui, o paskui tiktais keliais brukšneliais pažymėsiu „kur gi yra Dievas“.

Norint ką matyti, reikia turėti akis. Neminėsiu čia apie regėjimą Dievo „palaimintųjų nekaltos širdies“, kurie patekę į dangiškas linksmes „veidas veidan“ žiuri į Amžinąją Gražybę; neminėsiu teipogi ir tų, ką par tikėjimą netik mato, bėt pažįsta ir pamylė Dievą... Be jo jiems yra ilgu, neramu... Jų sielos (dušios) nuolat skundžiasi: „kada gi (pas Tave) nueisiu ir atilsėsiu“. Pirmasis budas regėjimo Dievo yra čia nepasiekiamas, antrasis gi—tai turtais ištikimųjų Dievo tarnų. Klausimas dabar: ar gali matyti kokiū nors būdu Dievą žmogus „padegėlis“, kurio širdyje išdegė kas buvo tenai dora, šventa, o pasiliko vieni pelantai savymeilės, geidulingumo ir t.t. ... Jeigu dar yra pas jį sveikas protas, gali ir jis dar pamatyti Dievą prigimto proto šviesoje, nors, žinoma, nepagalės jis bė ypatingos mylistos, Juomi džiaugties,—be Jo ilgėties... Nuo tokių tai paprastai išgiršta klausimą su nusišypsojimu: „kur gi yra Dievas“?—Apsidairo, niekur nėra! Kas yra gamto-

je, vis tai matosi: saulė, mėnuo, žvaigždės, miškai, paukščiai ir t.t. ir t.t. ... O Dievo kaip nėra, teip nėra... Kur gi jis yra?—Gal reikia jieskoti Jo tarp žmonių?—Nesimato tokiam ir tarp žmonių. Kiek tai visokų nesutikimų ir kitų nedorybių jis mato svieto, o Dievo vis neranda. Jieskos žmogus Dievo savyje, bet irgi nėra. Klausio, ištempęs ausis. Girdis gilmėje sielos (dušios), kažkoks neužganėdimas gyvenimu, troškimas laimingesnio buvio; girdisi skundos ir ant savo menkumo... Kaip kokie debesėliai rudens laike slenka viena paskui kita tamsios mintis, kada-nekada prasišviesdamos... Randa tenai ir gražius norus kaip antai padaryti laimingesniais savo brolius, bet kad negali įvykdinti tų savo užmanymų, palieka dar liudnesnis. Kas gi gali išmąstuoti sielos gylybę? Kas gi gali visą išsakyti, ką tenai pamato?! Užtat gi sakau vienu žodžiu: daug ten visko mato, bet Dievo bo nėra, tai nėra... Ir kur gi Jis yra?—Mėluoja, ar ką, kunigai! Gal žmonėms apsišvietus, kitaip bus?! Ir teip apjieskojės aplink savę ir savyje Dievo anot Dovydo karaliaus: „Tarė kvailas širdyje savo,—nėra Dievo“.

Broliuok, čia tavo jieskojimas kaltas. Tu jo jieskai, kaip nelyginant kokio daigto, kurį galėtumei ranka nuverti ir kišenėn įsidėti. Ne žmonės tamsūs, kad tiki, bet tu, kad nemoki jieskoti to, apie kuri Šv. Augustynas teip sako: „Augščiausias, geriausias, tvirčiausias, visagalingiausias, milašdingiausias, teisingiausias, paslėptingiausias (taigi nenorėk kiaurai visko suprasti), visuresančiausias, gražiausias, stipriausias, visada vienodas, protu neapimamas neparsimainąs, bet pats viską parmainąs, niekad nebuvęs jaunu, niekad nepasens, viską atnaujina, o puikius prie nupuolimo atveda, nors jie to nežino; visados veikia, visados ramus, renka, o pelno sau nereikalauja, nešioja ir pripildo, viskam duoda pradžia, ugį ir išsitobulinimą, jiesko, o nieko Jam netruksta. Myli, bet meile nedega, vienai vienas, bet nejaučia nuobūdžio, gailisi, bet skausmo nepirtista, rustus, bet rustybė Jo nepajudina, parmaino veikalus, bet užmanymus savo užlaiko; Nieko nepametė, bet ką atranda (supr. dušias) priima, nieko ne reikalaująs, o džiaugias iš pelno (dušių išganymo); ne godus, o reikalauja uždarbio (gerų darbų), trokšta mums apmokėti, tarytumei būtų skolingas, tuotarpu kas gi ką turi, kas būtų ne Jo? Moka skolą, o nuo nieko neskolino; atleidžia tą kuomi esame kalti, o nepameta nieko kas Jo yra...“

Bet ką gi pasakiau apie Tave, mano Dieve, mano gyvenime, mano dušios saldybė?... „Ir iškalbingi nebyliais yra“ (supr. šnekoje apie Dievą).

Ir teip, jieskok (jeigu ištiesų jieskai) Dievo nekaipo kokio menkesnio už savę daikto, kurį galėsi kiaurai parmatyti ir suprasti, bet parsistatyk jį kaipo savo Sutvertoji. Toliaus jeigu jį nori pamatyti šviesoje proto regiamame pasaulyje, imk bešališkai tyrinėti gamtą... „Dangūs apsašo Jo garbę“ šaukia Dovydas karalius. O veikia persitinkrinsi, jeigu tik norėsi, kaip yra neišmintingi, kurie neturi Dievo pažinimo, ir iš tų dalykų, kuriuos mato, negali suprasti To, kursai yra, neigi, prisiziūredami Jo darbams, pamatė, kas yra jų Sutvertojas“ Sap. 13. 1.

Nori atrasti Dievą žmoniųje,—skaityk gerai istoriją. Tenai atrasi „stebėtinus darbus Viešpaties, kokius padarė ant žemės“... Neužtenka žinoti keletas, o kad ir šimtas negeistinių atsitikimų, kurios mūsų „šviesieji žmonės“ teip noriai sunaudoja apšmeižimui Bažnyčios, kaip tai padarė p. šliupas savo bjaurame veikale „Tikyba ar mokslas“.

Nėra norėta atpiešti mūsų tikyba, kuri jo nuomone reikia mesti, o jimties už mokslo, kuri jis tenai nurodė. Tuotarpu pasirodo, kad jis neturi jokio supratimo nei apie tikyba, nei apie mokslą. Jo vaikštinėta tiktais po istorijos šiukšlynus ir prisirinkta nemažai šiukšlių parašymui virš

minėtojo veikalo. Tuotarpu mokslas privalo buti bešališkas. Kam kas patinka. Bitelės rankioja iš žiedų saldumynus, o garnys... Kas ko jieško, tai ir atranda.

Jeigu nori išvysti Dievą savo širdyje, kur jau gal, kaip sakiau pirma, pasiliko vieni tik pelenai, o kas tenai buvo dora ir šventa, tai sugruzdėjo, tai galiu tau štai ką patarti: Jauti savę neužganėdintu, trokšti laimės, o tai tas tavo trūkšulys parodo, kad „vartosi ir blaškosi tavo siela į visas šalis ir vi ur jai kieta, nes tiktai pas Dievą gali atrasti sau atilsį“.

Ir taip ne patį Dievą norėk pamatyti purvinoje savo širdyje, bėt prisistebėjęs jos privalumams pažink valią Sutvėrtojo, kurs anot Šv. Angustino; „Sutvėrė mus dėl Savęs ir nenurims mūsų širdis, kol neatilsės Jame“.

Skaičiau № 185 Viln. Žin. p. Patknytės šauksmą: „Duonos! Duonos! Duonos“. Tai Tavo (Lietuva) šventas žodis, kursai sutvers saulės šviesybę... Ei tai ne Tavo, garbi Rašėja, nuomonė, buk duona „sutvers saulės šviesybę“!.. Maža vienos duonos, nors ištiesų be jos negyvensi ir šauksi taip, jos neturėdamas. Čia butinai reikia pridėti: Dievo! Dievo! Dievo rėduose, Dievo moksluose, Dievo gyvenime visuomenės! Tada užteks visiems maisto ir kunui ir sielai, nės girdės balsą kiekvienas: „Su prakaitu ant veido valgysi duoną savo“... Alkaną papenėk, trokštanti pakirdyk ir t.t.“ „Tau yra paliktas našlaitis, vargšų buk globėju“...

Taip tai rupinkimės pereiti per gyvenimą, „gerai darydami“ o be vargo atrasime „kur yra Dievas mūsų“?

A. Žalvarnis.

Žinios iš visos Rusijos.

Valdybos pasėdymai.

~ Paskutiniu laiku valdyba išleidė naują įstatymą tarnaujantiems kariumenėje. Kas atsisakys eiti kariumenėn arba budamas kareivių nepildys vyresniųjų įsakymo, bus baudžiamas atėmimu visų teisių ir padavimu į areštantų rotas arba katorgon nuo 4 lig 6 metų.

~ Žemės dalykų komisijoms duota vyriausybės tam tikri nurodymai apie išdalinimą valstiečiams mažžemiams kaikiurių izdo ir ciesoriaus žemių, apie padavimą jiems su valstiečių banko pagalba kaikiurių dvarų, apie samdymą kamarninkų (mastuotojų) ir t.t.

~ Užpuolikams, plėšikams ir revoliucionėriams bausti įsteigta karės lauko teismai, kurie sujėmę riaušininką apseis umai ir smarkiai. Teisėjais yra kareivių perdėtiniai. Šitokie teismai (sudai) įvesta jau ir mūsų krašte.

~ Vilniaus, Kauno ir Gardino general-gubernatorius užgynė valstiečiams daryti suseigas, vyrijas, kuopas be leidimo žemiečių viršininko, svarstyti neleidžiamus klausimus, daryti neleidžiamus nusprendimus, siuntinėti nusprendimus, neprigulintiems liepė neiti į valsčių suseigas, nesakyti prakalbų, kurstytojų į savo namus nepriimti, o apie visus iš kitur atvažiusius žmones namų gaspadorius turi nevėliaus kaip per 24 valandas pranešti kaimo seniunui arba dešimtininkui, arba policijai. Už neišpildymą šito įsakymo uždėta bausmė 500 rub., arba 3 mėnesiai kalėjimo.

TEISMAI (sudai).

Už išplėšimą **Novosielsko** monopoliaus 4 plėšikai nuteista pakarti.—Už **Dusetų** Kauno gub. žydų krautuvių daužymą, tavorų ir turto tyčia naikinimą (prie kurio buvo užmuštas vienas žydas), Ežerėnų apskričio teismo 16 rugsėjo 9 žmonės, tame skaitliuje buvusieji valščiaus viršaitis ir seniunas, pasmerkta pataisomojo kalėjimo skyriun (išspravitelnoje arestantoskoje otdielenije) ant pusantrų metų, 12 žmonių ant 1 metų. 36 žmonės išteisinti. Tyrinėjimas išaiškino, kad lietuvių ir žydų tarpe nebūta neapikantos ir kad žudynę pakėlė paskalos, buk žydai padegę miestelį.—**Blagovieščenske** už maištą 6 kareiviai nuteista mirtin, 3 į katorgą, 19 į disciplinariškąjį batalijoną.—Už užmušimą pristavo **Kijeve** vienas nuteista į 20 metų katorgą.—**Vilniuje** kazokas Michailov už plėšimą ir mušimą pasmerkta į 6 metų katorgą.—**Chersone** už banko išplėšimą 7 sušaudyta, kiti plėšikai pasmerkta į 20 metų katorgos.—**Goldingeno** paviete sušaudyta 10 žmonių.—**Varšavoje** 4 žmonės už išplėšimą monopolio nuteista sušaudyti.—**Jekaterinoslave** už monopolio išplėšimą 1 sušaudyta.—**Čenstakavoje** sušaudyta 10 plėšikų.—**Kaune** už revoliucioniškus kurstyumus ir prakalbas, buvusius pradžioje praeitusios žiemos, nuteista: Mykolas Antoška, visai bemokslis, pusės metų kalėjiman užtatai, kad 7 gruodžio 1905 m. Dukšto miestelyje ant krautuvės prieangio stovėdamas kurstęs žmones nemokėti valdybai mokestų, neiti į kariumene ir atimti žemes iš dvarininkų;

Kazimėras Zakarevyčius nubausta 1 metų kalėjimu, paskaitant ir laiką pravestą kalėjime, užtatai kad geležinkelio traukinyje dalinės keleiviams atsisaukimus, kurstančius nugriauti dabartinę valstijos tvarką;

Stanislovas Šopa nubausta pus-antrų metų kalėjimu, paskaitant ir laiką išbutą kalėjime, kad pereito gruodžio mėnesyje Sedos miestelyje sakęs bylą, raginančią nugriauti dabartinę valstijos tvarką;—Pranas Kryževyčius nuspręsta išsiųsti į Sibirą, o Justino Vienažindžio byla atidėta, dėl nepribuvimo liudytojų.—Sekančiame № aprašysime dar kitas panašias bylas, kurių dar keliatas buvo perkratinėta.

Užpuoliai ir plėšimai.

Voronėzo mieste 6 jaunikaičiai išplėšė 2 alaus krautuvi ir mirtinai sužeidė 1 įpatą. Pasirodė, kad visi plėšikai buvo rusų seminarijos mokiniai.—**Monopoliai** išplėšta 1 ties Bausku, 1 ties Kazanium, Kononkos.—Ant Kaspijos jurų 25 ginkluoti vyrai atėmė pačtos pinigų 16 tukstančių.—21 rugsėjo ties Ufa 8 valandoje vakare 40 ginkluotų sustabdė geležinkelio traukinį, iš pačtos vagono pagrobė 250 tukstančių rublių ir pabėgo važiuoti parengtuose vežimuose. **Bombos** mesta į Simbirsko gubernatorių (sunkiai sužeistas mirė), į oficerį Imnadze (užmuštas) Tiflise; Aschabade nušauta generolas Rinkevvyčius.

Daug atsitiko užpuolių ir ant pašalinių, prie valdžios neprigulinčių, įpatų; daug sykių buvo plėšta ir vogta ir šepčiau žmonių turtas.

MOKYKLOS.

24 rugpjūčio išėjo Viršiausis paliepiams panaikinti bausmėms, uždėtoms 3 balandžio 1892 m. už paslaptinį mokymą Šiaur-Vakarinio krašto ir Lenkijos gubernijose. Todėl naujos bylos, kiliančios po šio Viršiausio paliepimo išleidimui, liepta vesti pagal bendrus viešpatijos įstatymus (1049 str. baudžiamojo kodekso pagal tąsą 1902 m.).

Orlo gub. Krėmsko puviete įvesta visuotinis mokymas. Nuo izdo duota pašalpa 60 tukstančių rub.

žinios iš Lietuvos

Plungė. Plungiškių procesija į Kretinę 2 Rugpjūčio be abejo yra skaitlingiausia ir gražiausia iš visų aplinkinių procesijų į šventas vietas šįmetą atliktų. Tos procesijos sumanytoju ir vadovu buvo vietinis Kamendorius kun. Balandis; dėl jos-gi papuošimo ir sutvarkimo daugiausiai pasidaravo p. Bronislava Kr. su kitomis mergaitėmis; ji pasiuvo vėliavą, parupino Marijos vardo literas (monograma), vainikus, kaspinus; surinko mergaites, kurios baltais rubais apsidariusios, su rutų vainikais ant galvos veiksmingai dalyvavo iškilmėje. Žmonių iš Plungės Rugpj. 1 d. išėjo suviršum 500. Kartenoj Plungės keliauninkas pasitiko vietiniai kunigai su parakvionimis. Čia prie Plungiškių prisidėjo ir Kartenos parakvija -- tą pačių dieną keliauninkai jau saulei nusileidus atėjo į Kretinę.

Neapsakomai puikus buvo reginys. Keliauninkai beveik visi įėjo į miestą su degančiomis žvakėmis; juos pasitiko minios svieto su kunigais susirinkusiais į atlaidus -- viso labo galėjo buti suviršum 5000 žmonių. Miestelėnai -- kas gyvas -- išėjo pasiveizėti katalikų iškilmės. -- Kai-kurie ant stogų buvo pasilpę, kad geriaus matyti.

Ir toji minia be kareivių ir policistų pašalpos ejo gražiosioje tvarkoje, šventas giesmes giedodami. Švietiškieji inteligentai piktinis iš katalikiškųjų procesijų; sako, kam tos išlaidos visai bereikalo daromos; juk turime tiek reikalų, kuriems tuos pinigų suvartojus būtų šokia tokia nauda, o dabar nieko gero. Teip jie mano. Bet be reikalo tie aimanavimai. Neminesiu čia, kad ir švietiškieji nevisuomet moka kaip reikiant pinigų visuomenės labai suvartoti, kad daug daugiau pinigų yra išleidžiama netik ką nenaudingiems bet stačiai kenksmingiems dalykams. Tik patėmysiu, kad tokias procesijas galima su menkomis išlaidomis padaryti. Duokime Plungiškių procesijos parengimui nedaugiau 15 rs. buvo išleista. (10 r. vėliavai pataisyti paaukavo p. Kumšlytis, o kiti papuošalai 5 rubliu neparviršėjo. Mergaitės reta

tesitudinos baltus rubus anttiksliai, beveik visos jau pirmiaus juos turėjo. Nauda (dvasiška) iš procesijų (aš čia kalbesiu tik apie Plungiškę) kol kas didelė Rodos ne tie buvo žmonės Plungiškiai procesijos laike. Terp jų viešpatavo meile, vienibe: pražuvo neapykanta, didybė. Suviršum 30 vežimų lydėjo keliauninkus jų ryškais vežini; pavargusieji galėjo nesiprašę eiti sėsties į tuos vežimus ir važiuoti; nes savininkai juos aukavo keliauninkams. Nueinant ypač pareinant pilni antkeliai svieto laukiančio keliauninkų su vaudeniu, vaisiais ir tt.

Pagalios svetimtikiai prielankiais pasirode. Kretingo kareivių orkiestros viršininkas pats pasiule savo orkiestrą ir lydėjo procesiją 2 viorsti už miesto. Trečią dieną pagrižo keliauninkai į Plungę, patikti gangreit viso miestelio gyventojų už kelių viorstų nuejusiųjų pasitiktų su bažnyčios vėliavomis. Nors tolimą kelionę (5 milias) atliko, vienok nesimato nuvargimo ant jų veidų, rodos dar toliaus eitų, jei būtų kur.

Kiekvienas sakos ir kitą metą eisias, jei tik bus procesija.

Didi tai galybė šventų jausmų; jie pakelia sielą (dušią) suteikia jai ramybę; gydo širdį, apiplauna sąžinę. Juo daugiau kas tų jausmų yra prityręs, juo augštesniu ir doresniu žmogumi jis yra. Šventi jausmai suteikia jam paguodą nelaimių sunkybėse, skatina prie doros, veda prie šviesos, pakelia nu puolusį, sulaiko nuo nedorybės.

Tokiais jausmais buvo pripildytos širdis Plungės keliauninkų. Napoleonas I Prancuzų karalius sakė gražiausią jo gyvenimo pilno svietiškos garbes dieną esant tą kurioj jis pirmą kartą priėmė komuniją šv. Galima spėti jog tos dienos jausmai sulaikė jį nuo bedievybės tuomet labai išgalėjusios.

Nepardesiu, jei pasakysiu, jog gražiausią dieną po pirmosios Komunijos Plungės keliauninkų buvo procesijos dienos.

A. B.

Svėdasai. (Kauno gub.) Naktį iš 15 į 16 rugpjūčio atsitiko Savičiuną dvare Svėdasu par. baisus gaisras; piktadariai padegė dvaro klojimą su visais javais, nes ir vasarojus buvo jau nudirbtas. Nelaimingas arendorius atliko be duonos ir pašaro. Kuomitas žmogus galėjo kam nusidėti, nėkas nežino. Pirmus metus čionai gyvendamas nepaspėjo nėkam nusidėti. Iki šių metų Savičiunuose gyveno labai doras, geras ir visos apylinkės mylimas ponas Buturlevičius, pas jo šeimynai buvo teip gera, kaip vaikams pas tėvo. Iš to galima numanyti, kad šeimainai pas jo buvo ne bloga, kad kurs pas jo ilgesnius metus pabudavo prasigvendavo; teip vienas iš jo šeimynos išbuvo pas jo apie 30 metų, par tą laiką užaugino vaikus, dukteris išleido už ukininkų duodamas po 200 rub. pasogos, o visa tai buvo uždirbta ne kur kitur, kaip tikt tame dvare. Kad p. Buturlevičius metė gaspadoravęs, visi jo kumečiai

labai buvo nusiminę, ale ne ant ilgo, nes dvarą pajėme arendon jo giminaitis p. Krasauskas, teipogi ir šeimyną paliko ant tų pačių sąlygų, ir kiek girdejome šeimyna buvo užganedinta ir iš pono mandagaus su jais apsejimo ir iš sąlygų. O jeigu šeimyna nebuvo skriaudžiama ir kaimynai teipogi nėko neturėjo prieš p. Krasauką, tai už ką sudegino jo visą turtą? ant to klausimo tur buti ir patį piktadariai nežinotu ką pasakyti.

Po to atsitikimo kitą naktį sudegino Dvarčionų dvaro tos pačios parapijos du klojimu. Už ką? kas? negalima žinoti.

Tose dienosė Svedasų miestelio nuskurdęs žydelis, grįždamas iš Utenos, Vyžonų miestelije įkliuvo į piktadarių rankas, kurie savę vadina soc. demokr. (vardus jų dviejų užtylėsiu). Mat, anuodu išėjo už miestelio patykotų grįžtančio turtingo Utenos žydo, bet tas geru arkliu pro anuodu prasmuko. Tuodu nepagavę lydžio usiganėdino ešeriuku. Pamatę tą bėdiną žydelį grįžtant nutvėrė purtinti, atėmė nuo jo 5 rub. su kapeikomis; parokavę kad gyvo ne išpuola paleisti; vienas pradėjo akmeniu galvą daužyti, o kitas peiliu badyti, ale kad buvo abu girtu, todėl ir nepriveikė jo nužudyti visiškai, o gal ir nepaspejo nes užėjo daugiau žydu, kurie nabagą parnešė į Vižonų miestelį. Ot, tai musu geradariai: Vienas iš jų susipratęs Peterburgo darbininkas, o antras jo brolis ir abu kartu numilėtiniai mūsų organizatoriaus social-demokratų. Nėra ką sakyti, myli pavargelius mūsų „cicilistai“.

Svedasiškis.

Kelmė. (Kauno gub.). Nuo senų senovės daugybės žmonių lankė Šilavos garsingą stebuklais Panelės Švenčiausios paveikslą ir koplyčią. Bet šimet įpatingai daug žmonių susirinko Šilavoje, nes daug kunigų atvyko savo parakvijonus vedini. Vienos iš tokių procesijų—kuri ėjo iš Kelmės—ir man atsitiko buti liudytoju, ir nebegaliu iškentėti jos neaprašęs, nes kiekvienam, kurs tą regėjo, per visą amžių neišdils iš širdies.

Buvo užsakyta, procesiją iš Kelmės išeisiant Šilavon 7 rugsėjo, vadovaujant Kelmės klebonui kun. Janušauskiui; bet jau per kelias dienas prieš išeinant pradėjo rinkties žmonės Kelmėn iš visų pusių šventos Žemaitijos. 7 rugsėjo dar nepradėjus aušti, bažnyčia jau buvo pilna žmonių. Ant jų intencijos atlaikyta mišios šventos. Po mišių šv. kun. L. Adomauskis gražiai ir graudingai prakalbėjo į žmones. Po to buvo suteiktas keleiviams palaiminimas, ir visas dievobaimingas burys, šventas giesmes giedodamas, iškeliavo. Visupirmu nešė karunas, paskui kryžių ir altorėlius žiedais aprėdytus; paskui jų ėjo kunigas, iš visų pusių apsiaustas vainikais, kuriuos parakvijoniš pataisė mylimam savo ganytojui—Klebonui. Paskui traukė neužmatoma žmonių minia, kurių kiekvienas buvo linksmas, sugraudintas, šventų jausmų perimtas. Ir ėjo taip per miškus ir laukus

šventos Žemaitijos, o šventų giesmių balsas kilo į dangų. Ant kelių daugiose vietose buvo parengtos iš žolynų bromos, o prie Tytavėnų ir Šilavos sutiko kunigai su pvocesijomis, sveikino graudingomis prakalbomis, ir—nežinau—ar buvo tenai širdis teip kieta, kad nebutu tapusi sugraudinta. Šidlavoje rado daugybę keleivių iš Šaulių ir kitų parakvijų. Regėjo bedieviai, kaip visiems keleiviams linksma dušioje, ir nebetvėrėsi pavydu ir sprausdamiesi į burelius žmonių, šnibždėjo: „nėra Dievo... ko čė susirinkote?.. tai viskas kunigų išmislas...“ Bet, vargšai, veltui vargo, nes žmonės jautė savyje Dievo mylistą, kuri viena tepadaro žmogų tikrai laimingu.

Nedėlios dieną 8 valandoje Kelmės keleiviai tokius pat budu pargrįžo į savo parapijos bažnyčią, prie kurios iškilmingai sutiko juos vietinis kamendorius, su procesija ir prakalba.

Kelmiškis.

Girkalnis. (Kauno gub.) Rugsėjo 3 d. po pamokslu klebonas apskelbė apie busiančią sekančioje nedėlioje procesiją į Šilavą; norinčius dalivauti į tą šv. vietą užkvietė atlikti išpažintį 7, 8 ir 9 šio mėnesio dienosė kas ir pildėsė su pasišventimu kaip iš parapijonų puses taip lygiai ir iš kunigų kurie spavedojo par dienas o labiausiai subatos vakarą susirinkusius ant nešparo ir nakvines net ir iš kitų parapijų. Kamendorius ruošdamos kelionen apie 10 v. naktį apleido bažnyčią, klebonas gi, nors nusivargines, tikedamos atsilikses namie ir pasisėlsieses spaviedojo lig 12 nakties iki visų išpažinties išklausė. 10 Rugsėjo rytą 4 valandoje suskambinus poteriams ir atdarius bažnyčią, prisirinko tojaus žmonių lig velikų rytą, neužilgo atejo kunigaj dar kiek paspavėdojo ir dalino šv. sakramentą atlikusiems išpažinti vakarikščioje dienoje. 6 valandoje kun. Kamendorius atlaike giedotines mišes pas Dievo Motinos altorių prie atdaryto abrozo. Po mišiu Klebonas pasakė žmonėms eiti truputi užsikąsti. 7 valandoje suskambino didžioju varpu susirinkusiems keliauninkams, Klebonas nuo didžiojo altoriaus pasakė trumpą pamokima karp tur užsilaikyti kelionėje (eiti pirma su križiumi, šalyse liktarnas, paskui nešt karunos, kurių buvo 8, toliau altorėliai paskui patį žmonės nekalbėdamies bet giedodami ir taikindamies, idant vyriškėji butu po dešinei pusi o moteris po kairei ir idant klausytu paretiniu kialioneje) kuriems tuoj prie krotu prisegė ženklelius (jų buvo apie dvidešimt). Ant galo sugraudino keliais žodžiais apie giariausią Motiną, Panele Švenčiausė Šylavoj stebuklingai apsireiškusia, Daugumas pasijuto bešlostas ašarotas akis. Pabaigus suklaupę abudu kunegu prie altoriaus užgiedojo Zakarijos giesmė. Pagarbintas Viešpats Dievas Izraėliaus ir t.t. Vargoninkas traukė iki galo. Tą visą pabaigus, klebonas atskaitė tam tikras maldas, apšlakste vandeniū švenstu keliauninkus, ejdams išilgai bažnyčios, suklaupę visi atgiedojo 3 kartus „Tegul bus pagarbintas sven-

čiausis sakramentas“, ant galo giedodami „Dievas musu gelbėtojas,“ išlengva išėjo kompanija; vedė ją kun. Kamendorius. Žmonių galėjo būti apie 4000, nes platus vieškialis buvo žmonių pripildytas galviorstą ar ilgiaus; dešinėj pusei ėjo vyrai o kairioj moteris, kaip koki upė. Graudu buvo žiurieti, ašaros birėjo iš džiaugsmo ir tvarkos gražuma, net svetimtikius galejo užtėmiti sugraudintus.... Kas juos patrauke? ar goduliste uždabū ar smaguriavimas? Ne, bet šv. Dvasios ikviepimas ir Dievo Motina.

Bedantis.

Kaunas. Ši rudenį Kauno lietuviai darbininkai norėjo Kauno primiestyje Šančiuose įsteigti lietuvišką mokyklą. Tam tikri namai tapo pasamdyti nuo pono Vobolevyčiaus po 13 rublių ant mėnesio ir padirbdinti visi mokyklai reikalingi prietaisai, kaip antai: suolai, stalai it t.t. Su ponu Vobolevyčium' tapo padarytas metinis kontraktas. Tuotarpu lenkai, pavydėdami lietuviams mokyklos, pradėjo ponui Vobolevyčiui grumoti, sugrausią jo namus, jei jis leisiąs juose įsteigti lietuvišką mokyklą. Ponas Vobolevyčius tų grumojimų išsigandęs, sulaužė kontraktą ir niejokiu budu nebedavė savo namų mokyklai. Lietuviai turėjo iš to nemažą nuostolį. Reikėjo jieškoti kitų namų. Namų savininkai matydami lietuvių taip opų reikalą, prašė už namus kas neverta, po 20 ir daugiau rublių ant mėnesio. Galop vos pasisėkė atrasti atsakančių butą už 18 rublių ant mėnesio. Padirbtieji suolai ir stalai čia nebederėjo, nes to buto suvisu kitas buvo platumas, reikėjo viską perdirbti.

Niekas nesitikėjo, kad lenkai darytu lietuviams tokias kliutis; jie sakos esą tietuvių broliai ir į visas puses triubija, kad tarp lenkų ir lietuvių esanti „jedność“ (vienybė).

Štai tau broliai ir broliška vienybė. *Pronė.*

Veiveriai. (Suv. gub. Marijam. pav.) Niekas jau nepasirodo įdomesnio mūsų laikraščiuose iš Veiverių, kaip tik aprašymai darbų mūsų biuokratų k. a. Keslerio, Kurmio ir Sachar-Medovič'io. Tuom Veiveriai ir buna paminėjami, bet apie kitokius dalykus visiškai nieks nė žodžio neprabyla.

Aš čion, nors trumpai, noriu nurodyti, kas tai šie do Veiveriai ir ko dar jiems truksta.

Nedidelis bažnytkiemis išsiblaškęs abipusiai plento, yra garsingas Veiverių Lietuvių Mokytojų Seminarija ir dar monopolium G. Keslerio. (Jei nebutų šių dviejų rumų, tai Veiveriai kaip ir nebutu ir negyvuotų.) Neseniai čia rupestim garbaus kunigo klebono ir dar kelių pašalinių ypatų liko įkurtas arbatnamis blaivybės praplatinimui tarp vietinių žmonių. Arbatnamis prižiurimas augštai gerbiamos ponios Kairiukštienės ir pono I. Kairiukščio matematikos mokytojo. Jo trisus valdžios lėšomis arbatinėn parvežta apie 30 egzemp. lietuviškų knygelėlių del pasiskaitymo ir pareinas. Seinų „Šaltinis“. Tik labai gailu,

kad teip mažai lietuviškų laikraščių tapo išrašyta, nežiurint ant to, kad svetimtautiškų, ypač lenkiškų, pareina apie 4 egz. įvairių laikraščių.

Po kairiai pusiai plento einant iš Kauno Marijampolėn stovi nedidelė murinė bažnytelė puikiai įrengta. Pamaldos atsilieka grynai lietuviškai; neseniai nustojo skaitę lenkišką evangelija, už ką jau tuli mūsų „poneliai“ rustauja.

Čia yra butinai reikalingas vargonininkas lietuvis mokąs vesti tautišką chorą ir orkestrą. Kur tiktai nueisi kokion bažnyčion, ten girdi giesmes giedomas per sumą lotiniškai ar lietuviškai ant viškų draug su vargoninku iš natų. O Veiveriuose visiškai to nėra.

Buvo pradėjęs mokyti jaunumenės chorą vietinis kun. kamendorius, bet iš priežasties nesveikatos, turėjo pamesti darbavęsi.

O kaip gražu, kaip linksmu, kai skamba balsas bažnyčioj ar lauke giedant kokią nors giesmelę ar dainelę. Ant netaimės Veiveriuose iškilmingumo ir tautiškumo visiškai nėra, jaunimas it išmiręs, o tik pragarsėjo vagis, žmogžudžiai, šnipai ir t.t.

Reikia, oi reikia Veiveriškiams telktis į draugijas ir draugijėles, rengti vakarus ir šėip jau žmoniškus pasilinksminimus, nes čion neišgirsi nė balso dainos, kuri skamba it aidas miškuos, negirdėsi nė šiaip kokio nors pasilinksminimo.

Taigi, kaip aukščiau sakiau, mums reikia čion vargonininko, mokančio sutaisyti tautišką chorą ir orkestrą. Tik su jo pagelba mes tegalėsime įrengti vakarėlį, pažadinti jaunumenę prie dailaus bažnytinio giedojimo, prie tautiškų dainų ir t.t.

Tiesa, dabar dar nėra atsakančio buto dėl vargoninko, bet viliuos, jog netrukus parapijonams irengus naująją špitolę, atsiras ir vargonininkui vieta.

Motiejus iš Maurų.

Iš Šilavoto. (Suv. gub.) Juodašimčiai (nebe socialistai) pas mus labai pradėjo garsintis ir bruzdėti. Neseniai arti bažnytkiemio Šilavoto du miško sargu (šauliu) iš brauningų užmušė. Vienas su keliomis pašalinėmis ypatomis peržiurinėjo kelmus ir tą metą iš po medžio išlindę keli nepažįstamieji vyrai ant vietos šaulį padėjo. Su kitu atsitiko šėip: nežinomas vyras atėjo į girios sargo grįčią ir čion radęs vyresnį girios šaulį, atstatė brauningą, taikindamas į šaulį. Sargas norėdamas išgelbeti užveizdą apdengė jį savo kunu. Keleivis iššovė ir sargas pargriuvo, o užveizdėtojas tapo sužeistas. *Motiejus iš Maurų.*

Kuršas. (Latvija). Išvengimui užpuolimų ant monopolijų liepta monopoliuose esančiuose pavojingose vietose pardavinėti degtinę per adarytą monopolio trobos langą.

Liepojus. Dabartinis karo general-gubernatorius įsakė policijai visu neturinčius darbo ir įtariamus žmones išsiųsti iš Liepojaus savo kraštan, t. y. iš kur kas yra pribuvęs.

12 d. rugs. m. Liepojaus teismas pasmerkė ant 10 metų katargon Petrą Deksi už užmušimą 15 d. rugs. m. praeitų metų, Mariengofo st. (Liepojaus—Gazenpoto geležinkelio) viršininko Rumševičiaus.

Grobinas. 12 d. rugs. m. žemsargiai su dragunais kratė keleivius važiuojančius Liepojun ginklų jieskodami; kaip keleiviai sako, iš jų buvo atimta net paprasti peiliai ir kas jiems patiko.

Altenburgas. 12 d. rugs. m. 11 val. vakare pienininkui grįžtant iš Liepojaus netol Altenburgo karčemos užpuolė 4 apsiginklavę vyrai ir keliatą kartų iššovę į pienininką suturėjo jo arklius ir 34 rub. piningų atėmę paleido dar gyvą. —is.

Žinios iš užrubežio.

Vokietija. 15 Rugsėjo Frankfurto mieste buvo tarptautiškas susivažiavimas gydytojų dėl vėžio gydymo. Profesorius Leiden buvo išrinktas susivažiavimo pirmininku, kursai puikioje byloje dėkavojo visiems, kad atvažiavo ir išreiškė viltį, kad nepailgo pasiseks išrasti vaistą veikingam vėžio gydymui.

Portugalija. 15 Rugsėjo po visą Portugaliją duko vėtroš ir audros, kurios pridarė daug pragaišties.

Persija. 16 Rugsėjo iš priežasties įvedimo konstitucijos Tegerano miesto gyventojai parengė šachui iškilmingą priėmimą, grįžtant jam iš vasaros rumų. Skubiniai yra daromi rinkikų sąrašai, patįs rinkimai atsilaikysią už mėnesio.

Amerika. 16 Rugsėjo Floridos Valščiūje Pensakolos mieste duko didelė audra. Visi namai pagadinti. Juros pakraščiai apnėtyti sudaužytų laivų dalimis. Pragaištis apie 2 milijonų doliarų.

Bulgarija. 19 Rugsėjo ant ribos tarp Bulgarijos ir Turkijos įvyko susirėmimai Turkų su Bulgariais. Iš tos priežasties sultano rumuose buvo sušaukti didesnieji viršininkai dėl apsvaistymo to dalyko.

Kreta. 19. Rugsėjo atvyko naujasis Kretos valdimėras ponas Zaimis. Svetimų valstybių Konsuliai išvažiavo jo sutikti, ir iškilmingai atlydėjo jį į jam paskirtus rumus. Rosijos konsulis kaip vyresnis metais už kitus, pasveikino Zaimį byla: Muzika griežė tautiškus himnus valstybių, kurios globia Kretą, užvis Graikijos. Žmonių minios linksmais šukavimais, reišė savo džiaugsmą.

Indija. 19 Rugsėjo Indijonų mahometanų deputacija padavė vicekaraliui adresą nuo 62 milijonų žmonių, kurie reikalauja, kad su mahometanais būtų teisingai apseita. Vicekaralius atsakė, kad Anglija pasirūpins businėiose reformose teisingai aprūpinti mahometanų reikalus.

Juodkalnija. 20 Rugsėjo buvo pirmieji atstovų rinkimai į Juodkalnijos Seimą, kurie atsilaikė didžiausioje tvarkoje. Jokių partijų nebuvo, bet vis gi seimas matas busias valdžiai neprilankus.

Švedija. 20 Rugsėjo Švedijos valdžia paliepė išvaryti iš Švedijos ribų šešis suomių (finus) kaip valkatas ir draugijai pavojingus.

Ukės dalykai

Dobilų veisimas.

Kas to nežino, kaip brangiu daiktu yra ukėję dobilai? Todėl visi geresnieji ir didieji ukininkai (iš mažųjų ukininkų ypatingai Žemaičiai) sėja juos ir rupestingai augina.

Mūsų krašte paprastai uždera ir dėlto visutankiausiai esti sėjami raudonieji dobilai. Jie reikalauja ir mėgsta įtręštą drėgną dirvą su juodžemiu ir prie raudonmolio arba prie sumaišytų yvairių žemių; užlyjus-gi savo laike uždera dobilai žemėje ir su baltmolio, žviždrų, geltonojo smilties ir pagaliaus dirvoje prie išlyno, nors šioje pastarojoje tankiai prapuola; o bijosi-gi ir ne nori augti dobilai baltojoje smiltėje, pardaug šlapioje įtilžusioje dirvoje, išpurintoje žemėje (turpinėje arba velenijoje) ir plėšime arba naujienoje ir ant galo dar jie nekenčia pertankio sėjimo į tą pačią vietą.

Todėl išplėšus plėšimą (naujieną) arba atarus dobilieną, reikia paprastai, kad praeitu visumažiausiai (blogesneje dirvoje) aštuoneri metai, o dar geriaus, kad pračina dešimtis metų, kol atgal sugrįžta dobilai į tą pačią vietą, kurioje jau esti augę. Žinoma, geroje derlingoje žemėje užauga dobilai ir tankiausiai sėjami toje pačioje dirvoje, esant ant reikalo lytui ir šilumai šep teip uždera ir kas šestą metų, bet paprastai pas mus Lietuvoje menkai teuzdera, išvista, esti trumpi ir reti, igauna įvairias ligas ir aptenka piktžolėmis, todėl ir reikia savo laukus teip išdalyti, kad kuorečiausiai dobilai besugrįžtu į tą dirvą, kurioje esti jau kartą buvę.

Šlapiose-gi įtilžusiose dirvose reikalingi yra butinai ravaai arba perkasai, nes vandeniui pasruvusi žemė yra visados sukritusi, nepuringa, nepraleidanti per savę vandens, vėjo ir saulės, kas ir visiems javams yra bledingu ir kenkia: tokiuose tat laukuose dobilai ir kiti javai nenori augti, o žieminiai tankiai iššala ir nyksta, vasarojai gi aptenka žolėmis ir nugeltonuoja.

Pas mus Lietuvoje visugeriausiai dobilai sėti yra ant rugių pavasarį ankstie sniegui nubėgus prieš arba ir po mažo lietaus arba ir po pavasario šlapdribos (sniego su lietumi): tadą geriaus dobilų sekles priesiglaudžia prie žemės ir sudygsta. Ant vasarojaus ypatingai ant miežių juos sėti nėra gerai, nes iš vienos pusės miežių sėjamas laikas yra dėl dobilų parvėlus ir išpurinta, miežiams tinkanti žemė, dobilams netinka, kurie mėgsta dirvą susigulėjusią. Todėl kaikurie ukininkai, priversti juos sėti ant miežių pirmu miežius apvolija, apruliuoja ir suspaudžia miežiams išpurintą dirvą, o paskui antsėja dobilus vėl, truputį su akėčiomis įbraižę, iznaujo apvolija.

Javai, ant kurių antsisėja dobilai, vadinasi apsaugojančiais javais, kaip antai: rugiai, kviečiai, avizos ir k. bet tokie javai, kaip žirniai, vikšai ir kiti jiems panašūs, nėra geri dobilams apsaugojantieji javai dėlto, kad sugula, sukrinta, stelbia (smelgia), pudo ir naikina po savimi jaunus dobilų daigelius, todėl ant jų nereikia sėti dobilų.

Ir dobilai turi savo nevidonus ir nepriėtelus. Jų visubaisiausi rykštė arba teip sakyti kolera yra viena iš daugel blėdingų piktžolių vadinama lotiniškai dobilinė kuskuta, (cuscuta trifolii) lenkiškai-gi „kanianka“, kuri įleidžia savo šaknis į dobilų stiebelius ir tolei siurbia dobilų syvus, pakolei tie nesuvysta ir nepradeda puti, o ji pletasi ir šakojasi budeliškai. Iš keletos grudelių ji greitai išsiplatina. Dėl išnaikynimo to baisiausio dobilų nevidono reikia su atyde sijoti par tankų rėtį (siėtą) ir rupestingai atskyrkti jos sėklą.

O jeigu ta piktžolė pasirodė jau dobiluose ant dirvos

Ją yra nesunku išvysti, nes dobilai, tos piktžolės iščiulpti, tampa gelsvūs, o paskui juodi, suvytę, apipuę, o pati ta piktžolė kuskuta, žydėdama baltais kruopuotais žiedeliais vijasi kaskartą plačiau po dobilus ir su jais į vieną susivelia, it kaltunas; tad reikia nė truputelio laiko nepraleidžiant, ją išnaikinti. Visugeriausiai jos užimtosias vietas apkasti, kad toliaus nebesiplėstų, apdėti nuo 8 lig 12 colių storumo šiaudais ir uždegti, nevežiant į tą, jog per tat ir dobilai toję vietoję pražus. Tą vietą galima kitkuo užsėti, kaip va: timoteikomis arba vikeis ir atgal dobilais. O paugterejusią kuskutą reikia nupjauti apskui, rupiai apkasti ir išdžiuvus jai sudėginti, o niekadus nekreikti į mešlus, kad jos prinokusieji grūdai (sėklos) kartu su mešlais į laukus išvežti dirvos neužkrestų.

Jonas Uolinis.

Iš Žemaičių Vyskupijos.

Neseniai J. M. Vyskupo parėdymu įvyko šitos tarp kunigų permainos: Kun. Ambras Aleksandras (naujai išventintas) paskirta į Batakių kamendorius; Stakauskis Pranciškus (nauj. išvent.) į Jurbarko Kamend.; Ledzinskis Eduardas iš Liepojaus į Ilukštos kamend.; Karbauskis Jonas iš Kupreliškio į Dembavos filiją; Laukšas Benediktas iš Batakių į Plungės kamend.; Kasperunas Nikodemas iš Vabalninkų į Panevėžio kamend.; Tiškevyčius Pranciškus iš Panevėžio į Vabalninkų kamend.; Meškauskis Jonas iš Sedos į Kurtavėnų kamend.; Kemešis Aleksandras iš Pagirio į Sedos kamend.; Putrius Stanislavas iš Panemunio į Pagirio kamend.; Gelžinis iš Ilukštos į Laižuvos kamend.; Rimavyčius Vincentas iš Rietavos į Saudininkų fil.; Stukelis Edvardas (nauj. išvent.) į Alšvango kamend.; Jadviršis Konstantinas iš Alšvango į Liepojaus kamend.; Grinkevyčius Kazimėras iš Vaitikiškių į Rozalino klebonus; Sarapas Stanislovas iš Rozalino į Radviliškio klebonus ir Šiauduvos džiakonus.

Naujos knygos.

Viena diena be melo. Apysaka Liudviko Bailleul'o. Lietuviškai išguldė V. Stagaras. Shenandoah Pa. 1902.

Ta knygelė išleista Amerikoje pirm ketverių metų. Nauja tat ji vien tik mums Europos lietuviams. Rašytojas pasakoja joje, kaip du amerikiečiu susiginčiję apie tai, ar galima gyvenime apsieiti be melo ar ne, padarė laižybas: vienas apsižadėjo per ištisą savaitę kalbėti gryną tiesą ir nei mažiausio melo neprisileisti. Apysakoje gana juokingai aprašyta, kokias pasekmes turėjęs tas grynos tiesos kalbėjimas, kokių vargų per vieną dieną pritiręs nelaimingas laižybininkas dėl tiesos žodžių ir kaip ant galo per tiesą visgi radęs laimę. Knygelė tat verta paskaityti. Išleista ji gražiai ir kalba nebloga. Bereikalo tik vertėjas vartoja lietuviškus žodžius su slavišku prefiksu *da: dabaigė, dadurė dasiprotėjo...* (vietoje: pribaugė, pridurė, suprato...). Klaidin-gai taipogi cituoja autorius ant 2 ir 6 pp šv. Rašto žodžius. Tokiu žodžių šv. Rašte visai nėra.

Redaktorius Pralotas **A. Karosas.**

Parsiduoda vargonai vienu balsu, 8 pedų, dudos medinės. Kreipties prie P. Balčiuno Salamiesčio dvare. Pačta Kupiškis.

ONOS JANUŠEVYČJUTĖS

Didžiausias **KNĪGYNAS.** Biržjūsje

Čja agalima gauti: įvairjū įvairjausjū lietuviškū knigū ir knigeljū, išėjusjū Lietuvojē, Amerikojē ir kitur; čja yra daug visokjū ŠŠ-jū Paveikslū (abrozū), kryželjū, rožančjū ir kitū kitokjū dėvotiškū daiktū; čja galima nusipirkti: popierjū, sąsjuvjū, plūksnū, atramento ir visokjū rašymui reikalingū įrankjū. Čja galima užsirašyti ir įgyti **Laikraščjus**, nes jū yra agentura.

~ Pardavėjai ir pirkėjai, kurie platina tarp žmonjū geras knigas, čja gauna **didžjausjus** % **nūšimčjus** (procentus).

Adrėsas: Biržjai. Kauno gub. Panevėžjo Pavietas. Onos Januševyčjutės knigynas.

Daktaras A. von Forestier

specijališkas gydymas sergančių ausių, nosies ir gerklės ligomis. Nuo 12—1 valandos dieną ir nuo 6—7 val. vakarę. **Liepojus**, Grudų gatvė (Zernovaja), № 42, Bonycó namai. 25—20

Daktaro A. Jagdhold'o

Elektroterapija ir Rentgenologija.

Ištyrinėjimas ir kiaurai peržiurėjimas su **RENTGENOSKOPO** pagalba visokių kuno dalių ir jų ligū: krutinės, širdies, plaučių, pleurito, inkstų, puslės, kaulų gedimo ir perlužimo. Atradimas užsilikusių kunę pašalinių daiktū, kaip štai: šratų, kulku, adatų ir k. p. Gydymas su **RENTGENOSKOPO** pagalba visokių ligū esančių pavirš kuno, kaip antai: vėžio, niežū, skaudulių ir k. p. Teipogi su **ELEKTRIKOS** pagalba gydymas reumatizmo, nervų, apmirimo kuno dalių ir k. p. **Liepojuje**. Grudų gatvė (Zernovaja), № 42, Bonycó namai. 25—20

BAŽNYTINIŲ DRAPANŲ DIRBTUVĖ Cecilijos Baranauskytės

Kaunē. Viešasis (paradny) placas. Fišero namai.